

Srdačan pozdrav čitaocima Sirijusa od braće Č.V. i I.S.

Sadržaj:

- [Novi slobodnozidarski zakon o ljubavi](#)
- [Kraljevska Umetnost](#)
- [IMPRESIJE SA ISPITIVANJA IZMEĐU STUBOVA I INICIJACIJE](#)
- [Šta je to Slobodno Zidarstvo? Ko je Slobodni Zidar ili Mason?](#)
- [Pentagra](#)

Novi slobodnozidarski zakon o ljubavi

Moja razmišljanja na ovu temu su nastala Bez želje da budemo „strožiji od zakona, pravilniji od pravila i veći od zapovesti,

*

“Amor vincit omnia” - Ljubav pobeđuje sve.

*

U životu postoje dva puta: Put dobra i pravde i put zla i nepravde i svako od nas bira jedan od njih. U Vaseljenu i u ljudskom životu sve se događa po zakonu neprekidnog razvoja.

U vreme Savršenog Slobodnog Zidara, kada je Sveta Reč pronađena, kada se obrađeni kamen pretvorio u Misterioznu ružu, kada se Plamećea Zvezda ponovo pojavila i zasijala jače nego ikad. Vreme kada su alati Slobodnih Zidara vraćeni u svoj nekadašnji oblik, kada je svetlost bljesnula a tama se povukla. To je vreme kada je **novi slobodnozidarski zakon o ljubavi među bližnjima stupio na snagu**. Hristos je osnivač hrišćanstva. Iz jednog sveta u kojem je vladao zakon sile, on je došao da najavi bratstvo među ljudima. Njegovo učenje je osnova moralnog zakona zapada i prikazano simbolički, ono nadahnjuje SZ red. Zakon (grčki nomos) – pedagoško oruđe za kolektivnu i individualnu pravednost (Filozofija za srednju školu, Mile Savić i dr. Beograd 2003, str 77). Brat Andrija Gams VO VLJ piše da su zakoni izvori prava u pravom smislu tj.

Normativna akta koja donosi zakonodavac. Euklid je pisao: „Zakoni prirode nisu ništa drugo nego misli Boga,“, Zoran Totić, Simbolika brojeva u slobodnom zidarstvu, Beograd, 2017, str 15). Moramo uvek biti svesni moralnog zakona kojeg se pridržavamo i ovom zemaljskom kraljevstvu. I tome nas podučava Legenda jer je u 9 Svetoj dvorani je pohranjen Zavetni Kovčeg u kome su zlatne ploče Mojsijevog zakona kojeg je on primio direktno od Boga. Taj zakon ne samo da je moralni zakon ljudske rase i čovečanstva nego je i vrhovni univerzalni moralni zakon koji sam po sebi jeste usklađen i determinisan razinom poimanja i primenjivanja (Isto 153). Stvarno pravedno društvo je ona država u kojoj vladari donose zakone uvažavajući činjenicu da je Bog „najviše merilo svih stvari,“ (Isto 75). U Platonovoj filozofiji Bog je stvaralac sveta na osnovu prauzora – ideja. Bog (grčki – teos, latinski- deus) – Svemoćni, sveznajući i savršeni stvaralac sveta. U hrišćanstvu se veruje da Bog postoji pre sveta, kojega stvara iz ničega. Bog –Tvorac Svekolikog sveta, Svemogućí koji se, što je za ljudski razum večno nepojmljiva tajna, „nedeljivo deli, i „razdeljivo sjedinjuje,“ (Isto 108).

Za Aristotela i njegovog učitelja Platona, pravda je potpuna vrlina čovekova „ stožerna vrlina,“ koja podrazumeva poštovanje zakona i postupanje prema drugima, sebi jednakima (Slobodan Perović, Pravmo filozofke rasptavem Beograd, 1995, strana 489). Brat Robert Moris u svojoj knjizi „Kodeks masonskog zakona,“ kao treći međaš spominje: „Božji zakon je pravilo i granica Masonerije,“ (Momir Mirić, Nepisani zakoni Masonerije, Sirijus broj 27, 27 april 2015 godine, str 24).

Božja reč, zabeležena je u Svetom Pismu i uči nas da sreća i nesreća jednoga čoveka, jedne porodice i društva zavisi od izvršenja ili gaženja moralnog zakona Božjeg. Jedna od najstarijih masonskih dužnosti: Voleti svoju Braću. Anderson piše: „Gajćete Bratsku ljubav koja je osnova i ugaoni kamen, kao i temelj i slava ovog starog Bratsva,„„Jezera ljubavi,“ koje opasuju naš Hram, simbolizuju ovo osećanje kao i „Bratski lanac,“ jedan od najlepših simbola koje je Masonerija prenela profanom svetu.

Najlepši Masonski simbol ljubavi svakako je simbol pelikana. Za hrišćanske Masone i ezoteričare pelikan kao i krst simbolizuju žrtvu Hristovu. Ljubav nije osećanje koje svako sebi može da priušti bez obzira na postignuti stepen zrelosti. Ko ništa ne zna, ništa ne voli. Ko ništa ne ume, ništa ne razume. Ko ništa ne razume, bezvredan je. Ali onaj ko razume, taj i voli, zapaža i vidi... Više se voli ono o čemu se više zna.... (Paracelzijus).

Stendal je u svom delu o ljubavi pisao da postoje 4 različite ljubavi: ljubav-strast, ljubav – ukus, fizička ljubav i ljubav iz sujete. (Nnri Bejlo – Stendal, O ljubavi, Blic 2016, str 3-4). Erih From u svome delu Umeće ljubavi postavlja pitanje: Da li je ljubav umeće? Ako jeste, ona zahteva znanje i trud. Ljudi su gladni ljubavi. Većina ljudi problem ljubavi shvata kao problem kako biti voljen a ne kao problem voljenja tj sposobnosti da se voli (Erih From, Umeće ljubavi, BIGZ, 1996, str 9). Bratska ljubav je ljubav između jednakih. Najtemeljniji oblik ljubavi koji leži u osnovi svih vrsta ljubavi je bratska ljubav. To je ljubav prema svim ljudskim bićima, nju karakteriše upravo odsustvo isključivosti. Ako sam razvio sposobnost za ljubav onda ne mogu a da ne volim svoju braću. Bratska ljubav sadrži doživljaj jedinstva, ljudsku solidarnost i izmirenje (Isto 47-48).

Po našoj veri hrišćanskoj, svi smo mi braća i sestre i činimo jednu porodicu u Hristu. Niko nam nije tuđ. Zaleđina svakog bližnjeg je Sam Hristos. Ako ne pokazujemo ljubav prema bližnjem onda je ni Hristu ne pokazujemo. Sud Hristov zaista će biti strašan. No on će biti i pravičan jer se ne sme nekažnjeno gaziti veliki zakon ljubavi i pravde. Na Sudu Božijem će se otkriti dela ljubavi i milosrđa koja su pravednici činili dok su na zemlji živeli. Na tom Sudu otkriće se dela svih nas. Upravo tu će se pokazati da će svako zbog svojih dela biti osuđen ili opravdan (Mt. 12, 37). U svetlu Suda Božijeg otkriće se pravo lice i moralno stanje svakoga čoveka. Izaberimo put pravde i pođimo njime. Izabrati put pravde znači ispuniti sav Zakon Hristov jer se pravda sadrži u tom svetom Božjem Zakonu. Vera u Boga je osnovna i suštinska stvar koja se traži od čoveka da bi stupio u Bratstvo jer je to Duhovno Bratstvo koje čoveku prenosi znanje koje razotkriva šta to u čoveku veruje u Boga, šta čini čoveka i Univerzum i koje su osobine duhovnosti nauslovljene ograničenjima (Slobodan Škrbić – O Iluminatima – Hijerarhija prosvetljenih, Beograd, 2019, str 75).

Sveti Augustin je kao jednu od svojih najbitnijih pouka naveo: "Voli i čini po svojoj volji". Stari Grci su spominjali Volju Zvezda, dok je Isus Hristos molio Boga da „Bude Volja Tvoja,, (Isto 92).

Konfučije je zagovarao jaku porodičnu odanost, poštovanje predaka, starijih osoba, porodicu kao bazu za idealno vladanje. Po njemu suština svakog čoveka je čovekoljublje (koje izvire iz Bogoljublja), koje je materijalna dužnost prema drugima i lojalnost i saveznost prema drugima (Vladika Nikolaj Velimirović, Nauka o zakonu, 136). Različiti su putevi kojim Bog vodi one koji žele Njemu ugoditi i zakon njegov ispuniti. Postoje tri Božja zakona: Najstariji, Stari i Novi ili poslednji. U BIBLIJI se govori samo o jednom zakonodavcu i o jednom zakonu i to o Bogu i o moralnom zakonu. Starozavetni zakon naziva se Mojsijevim zakonom, mora se učiniti jasna primedba da je Bog bio zakonodavac a Mojsej samo izabrani primalac i objavitelj zakona Božjega. Mojsije je poznat kao zakonodavac i vođa jevrejskog naroda. Iniciran u tajna znanja egipatskih Hramova, upoznao je monoteističku doktrinu, koju je otkrio Jevrejima. On je dao i Dekalog, sažeti moralni verski zakon, koji između ostalih naglašava; Ne ubij!,, Bog je savršeni i nepogrešiv Zakonodavac: i jedan je samo njegov zakon. To je moralni zakon, od Boga javljen i objavljen čoveku i za čoveka. Neću se upuštati u analizu odnosa sa prirodnim pravom (prirodni zakon nije zakon nego samo simbol moralnog zakona). Biblija govori samo o moralnom zakonu. To je zakon koji je Bog dao čoveku i koji je čovek primio od Boga. O drugim zakonima Biblija ne govori ništa. Zakon Manuov, Konfučijev i Platonov nekim svojim odredbama zadivljuju zbog čovečnosti i plemenitosti sadržanoj u njima. To su zaista bili velikani koji su po svojoj savesti i životnom iskustvu sastavljali zakone za svoje narode. Konfučije protiv krađe i lažnog svedočenja govori isto strogo kao zakon sinajski.

Da izložimo pregledno kakva blaga dolazi od izvršenja i kakva zla od neizvršenja zakona:

- Kada se ljudi pokoravaju moralnom zakonu Božjem i izvršavaju ga – imaju dažd u vreme, rod u polju, u njivi i vinogradu, imaju hleba do sitosti, žive u sitosti, žive bez straha u zemlji svojoj; imaju mir i nikoga se ne plaše, pobeđuju neprijateljem rastu u zdravlju i množe se, osećaju Boga u sredini svojoj.
- Kada se ljudi ne pokoravaju zakonu Božjem i ne izvršavaju ga – žive u strahu, trpe od raznih bolesti, hranu im drugi otimaju, padaju u ropstvo, pate od suše, zemlja ne rađa rod

svoj, niti voće rađa, zverovi se množe i udaraju na ljude i stoku; bivaju ubijani mačem napadača, ginu od pomora, propadaju od gladi, i kao vrhunac zla jedu svoju decu.....
(Isto 45-46. Vladika Nikolaj Velimirović, Nauka o zakonu).

Najstariji Božji zakon nije bio pisan. On je upečaćen u ljudska srca i savesti, kao što kaže sveti apostol Pavle o neznabožcima koji, iako „ne imajući zakona, sami od sebe čine što je po zakonu, oni ne imajući zakona, sami su sebi zakon, naime „zakon je zapisan u njihovim srcima, budući da im savest svedoči,, (Rim. 1, 19-20; 2, 14-15). Ovaj najstariji napisani zakon je opšti za sve potomstvo Adamovo. On je takođe prenošen usmeno sa generacije na generaciju preko praotaca i sačuvan je kao Sveto predanje kroz mnoge vekove. Nijedan od ova dva zakona nije mogao da spase rod ljudski od tri glavna zla: od satane, od greha i od smrti. Oni su bili samo pripremni zakoni za novi ili poslednji zakon Božji. I ovaj novi i poslednji zakon Božji dat preko Gospoda našeg Isusa Hrista.

- Šta je novi Božji Zakon? To je zakon koji je otkriven i predan preko Isusa Hrista, Sina Božjeg – Mesije.
- Kako se još zove ovaj Novi zakon? Poslednji zakon Božji.
- Zašto? Zato što je to poslednji zakon Božji i drugi neće biti nama ljudima dat do kraja sveta.
- Kako se još zove ovaj Novi zakon? Unutarnji zakon Božji, jer se odnosi na najdublje motive svih naših spoljnih delatnosti.
- Kako onda da nazovemo Hristov zakon? Novi, krajnji ili unutarnji zakon Božji, dosledno najsavršeniji, jedino spasavajući božanski zakon.
- Zašto Bog nije dao preko Mojsija isti zakon kao preko Hrista?
- Kakve su razlike između spoljnih zakona datog preko Mojsija i unutarnjeg zakona datog preko Isusa Hrista? Spoljni zakon je dat jednom malom pastirskom plemenu, dok je unutarnji zakon dat svima narodima na zemlji, koji su vezani međusobno u jednu duhovnu i zajedničku Porodicu dragocenom krvlju samoga Hrista.
- Dve najveće zapovesti NOVOGA ZAKONA:
- Prva zapovest je: Ljubi Gospoda Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom, i svom misli svojom i svom snagom svojom.
- I druga je: „Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe,, (Mat.22,37-40; Mk 12, 30-31)
- Tako apostol Jakov naziva zakon Hristov – Carski zakon. – to je zakon ljubavi. I on se sastoji od dve zapovesti.
- Govoreći o zakonu apostol Pavle piše Galatima da se sav zakon izvršava u jednoj reči – ljubav.
- Šta je rekao Hristos o veličini ovih dveju zapovesti? On je rekao: „O ovim dvema zapovestima visi ceo stari zakon i proroci i „Od ove nema veće zapovesti,,
- Da li to znači da je stari zakon od deset Božjih zapovesti postao beznačajan i poništen pošto su proglašene ove dve zapovesti? Ne. To samo znači da ljubav prema Bogu i prema bližnjem usavršava ceo stari zakon kao što apostol kaže: „Ljubav je ispunjenje zakona „ (Rim. 13.10). Drugim rečima : Ljubav je iznad svih zapovesti i zabrana jer ona obuzdava više nego što se traži i više nego što se očekuje.
- Šta znači ljubiti Boga? To znači voleti Ga više od svega, više nego sebe ili porodicu, ili svet ili ma šta u svetu.
- Šta znači ljubiti Boga svim srcem svojim? To znači preneti sva osećanja svog srca u jedno osećanje ljubavi prema Bogu.
- Šta znači ljubiti Boga svom dušom svojom? To znači rasvetleti i zagrejati svu dušu svoju ljubavlju prema Bogu.
- Šta znači ljubiti Boga svom mišlju svojom? To znači upravljati sve svoje misli na misao ljubavi prema Bogu.

- Šta znači ljubiti Boga svom snagom svojom? To znači usmeriti sve snage svoje na delo koje je ugodno Bogu – našoj ljubavi.
- Šta znači druga zapovest novoga zakona: „Ljubi bližnjega svoga kao sebe samoga,,?”
- Pre svega, to znači da je potrebno da ljubimo Gospoda Isusa Hrista, Savršenog čoveka, kao bližnjega nama najmilijeg i najbližeg a kroz Njega i sve druge naše bližnje.
- Da li je naša ljubav prema Isusu Hristu uključena u prvu zapovest?
- Zaista jeste, ali se tu podrazumeva ljubav prema Njemu kao Bogu, u isto vreme sa Ocem i Duhom Svetim a ovde se podrazumeva ljubav prema Njemu.
- Da li je Gospod Isus Hristos govorio o dužnosti ljubavi prema Njemu?

Da vrlo upečatljivo. On je rekao: „ Ko ljubi oca ili mater više nego mene, nije mene dostojan; i ko ljubi sina ili kćer više nego mene, nije mene dostojan,, (Mat. 10,37). Isto tako je rekao:„ Ko ljubi mene i Otac moj ljubi njega. Ko mrzi mene, mezi i Oca moga (Jovan, 15, 23). Sam vac Otc ljubi jer ste ljubili mene (Jovan, 15, 27). On je pitao Petra: „Simone, sine Jonin, ljubiš li me? (Jovan 21, 15). Ovo pitanje On postavlja svakome od nas: „ Da li me ljubiš,,? I sv. Apostol Pavle kaže: „Ako ko ne ljubi Gospoda Isusa Hrista, da bude proklet,, (I Kor. 16, 22).

Šta se onda može reći o našoj ljubavi prema drugim ljudima? Isto što ljubimo Boga preko Isusa Hrista, isto tako ljubimo i ljude preko Isusa Hrista. Da li je onda ljubav prema Isusu Hristu temelj naše ljubavi prema Bogu i ljudima? Jeste, jer ako ljubimo svoju Ljubav –Hrista, ljubimo i sve koje On ljubi i za koje je on postradao. Tako nas obe zapovesti obavezuju da ljubimo Isusa Hrista, ljubljenog Posrednika između Boga i ljudi. Bez ljubavi prema Njemu, naša ljubav prema Bogu i prema ljudima ne može biti prava i potpuna.

Šta je još rečeno o ljubavi u Novome Zavetu? Zaista vrlo mnogo. Na primer: naše znanje o Bogu zavisi od naše ljubavi prema Bogu: „Svaki koji ljubi...poznao je Boga a koji ne ljubi ne poznaje Boga, jer Bog je ljubav,,. Takođe, naš mir zavisi od naše ljubavi prema Bogu: „Bog je ljubav i onaj ko prebiva u ljubavi, prebiva u Bogu i Bog u njemu,,. I u „ljubavi nema straha,, a gde nema straha, tu je mir. Takođe naša snag i sreća, a iznad svega naše spasenje i živor večni zavise od naše ljubavi prema Bogu i našoj braći.

Koji je praktični izražaj naše ljubavi prema bližnjemu? Dobročinstvo. Drugim rečima: milosrdna dela, reči, misli, molitve, sve i uvek u ime Gospoda našeg Isusa Hrista i Njega radi. (Sveti Vladika Nikolaj, Vera Svstih . pravoslavna veronauka, Šabac 2016 godina strana 78-81) Svi narodi na zemlji, bez izuzetka čak i oni sa pomućenim pojmovimai Bogu priznaju i ispovedaju da se prirodne stihije i sudbe ljudske upravljaju prema vladanju i životu ljudi. Spomenuću samo shvatanja moralnog zakona kod onih naroda koji imaju veze sa Balkanom a to su : Jelini i Muslimani (77-82). Mora postojati ius et norma , zakon i lenjir – merni instrument ustava i zakona. SLOBODA uređena zakonom, jednakost svih u pravima pred zakonom, bratstvo koje sa sobom ne nosi samo korist već i dužnosti. Iako Masonerija niti imitira, niti pokušava da zameni ili uzurpira mesto religije, molitva predstavlja centralni deo naših ceremonija. Volja je sila. Misao je sila.Molitva je sila. Zašto onda ne bi Božji Zakon – da molitva, kao i Vera i Ljubav ostvaruju svoje efekte? (Moral i dogma strana 64-69). Ljubav je najjaće oružje koje postoji. Nema te sile i tog oružja koji mogu protiv ljubavi da se bore.Sve pada pred ljubavlju. Ljubav pobeđuje sve. Ljubav je osećanje koje je rezultat svih drugih osećanja, zbir svih mogućnosti čovekovih, najviših i najčistijih. Piše naš Brat Jovan Dučić u Blagu Cara Radovana o delu o ljubavi (strana 80).

Ljubav prema neprijateljima – najveći je otkup grehova naših (Sveti Jovan Zlatousti). Istinska ljubav prema rečima apostola Pavla: „Dugo trpi, blagotvorna je, ne zavidi, ne gordi se, ne nadima se, ne traži svoje, ne razdražuje se, ne misli o zlu, ne raduje se nepravdi, a raduje se istini, svemu se nada, sve trpi,, (1. Kor. 13: 4-7) (Ilija Šugajev, Jednom za ceo život, Vidik, Beograd 2009, strana 7).

Danas je ustanova porodica u ozbiljnoj krizi. Ogroman broj porodica se raspada. Važno je da znamo da se proces raspada odvija postepeno. Otvo u odnosu muškarca i žene nastaje mnoštvo pukotina, zatim iznenada naiđe najmanje iskušenje i porodica se raspada. Ovaj proces počinje mnogo pre njegovog okončanja (Isto 77). Biti hrišćanin – znači pre svega ispunjavati zapovesti. Sve zapovesti su zadržane u jednoj: Ljubi bližnjeg svog kao sebe samog. Treba biti hrišćanin ne radi sebe, već radi bližnjega. Naš bližnji i naša ljubav prema njemu – to su vrata, kroz koja treba da prođemo da bi smo stigli do Boga (O ljubavi prema Bogu i kako je steći, str 126) Ruski duhovnik je govorio: Treba da budemo jednostavni, ljubazni i da volimo bližnje,, U ophođenju sa ljudima treba da imamo ljubav i mudrost (Himna ljubavi poslednja strana). Mi moramo imati veru u Boga u ljude i u sebe, nadati se u pobeđu na zlom i u napradk čovečanstva i angažujemo se jer smatramo da je to najplemenitiji cilj za sve. Centralni simbolizam ovog stepema je vezan zaKrst i Ružu, Krst je masonski Rad a Ruža je Bratska ljubav (Slobodan Škrbić, Plus ultra, str 155).

Moramo uvek biti svesni moralnog zakona kojeg se pridržavamo i ovom zemaljskom kraljevstvu. I tome nas podučava Legenda jer je u 9 Svetoj dvorani je pohranjen Zavetni Kovčeg u kome su zlatne ploče Mojsijevog zakona kojeg je on primio direktno od Boga. Taj zakon ne samo da je moralni zakon ljudske rase i čovečanstva nego je i vrhovni univerzalni moralni zakon koji sam po sebi jeste usklađen i determinisan razinama poimanja i primenjivanja (Isto 153). Znamo da onima koji ljube Gospoda sve ide na dobro. Ljubav da ne bude lažna. Ko ljubi drugoga, zakon ispuni. Ljubav ne čini zla bližnjemu. Dakle ljubav je izvršenje zakona.

A sad ostaje vera, nada i ljubav ovo troje ali je ljubav najveća među njima. Vera kroz ljubav deluje. Jednom rečju, u ljubavi je sav zakon. I nad ljubavlju nema zakona kao što nad Bogom nema boga. Jer Bog je ljubav. I tako carski zakon Novog Zaveta Božjega prevazilazi moralni zakon Staroga Zaveta kao nebo što prevazilazi zemlju. Hristos je svršetak zakona, veli sveti Apostol Pavle (Vladika Nikolaj, Nauka o zakonu, str 100 - 101).

Postavlja se pitanje kako da nijedan od pravednih ljudi pre Zakona nije narušio Zakon? Savest. To je odgovor na pitanje. Kada sva vasiona izčezne sa celim svojim poretkom kao senka, dve najveće vrednosti ostaće i postojaće i nadalje. Te dve vrednosti jesu. Pravi ljudi i carski zakon ljubavi (Isto 132). Himna ljubavi u ritualu masonskog venčanja: Ljubav je pokretačka snaga ljudskog roda, Iz ljubavi se rađamo, Uz ljubav odrastamo, sa ljubavlju sazrevamo, iz ljubavi se razmnožavamo, zbog ljubavi ratujemo. Od ljubavi umiremo.

“Neka ljubav vlada među ljudima,, uslik kojim se slavi njena snagazauzek odkekuje i mojim ušima (Isto 92) (Totić. Pod okriljem slobode str 89-90). Nada je u nama, (Brat Z.T. Isto 93). Sve što se deli ima ga manje, jedino ljubav što se više deli ima je više – Patrijarh Pavle. U ljubavi nema straha pošto savršena ljubav izgoni strah. Sveti Sava, Ljubav koju svaki mason gaji prema Vrhovnom Tvorcu, pothranjuje se Verom u ispravnost masonske ideje i Nadom da će doseći Istinu.(Simbolika brojeva u SZ, Totić str 162). Zakoni prirode su ništa drugo nego misli Boga (Isto str 15).

Neka se vatra koja nas je obuhvatila pretvori u ljubav. Ljubav je neophodna i mi smo oprostili čak i neprijateljima naših pri našoj inicijaciji (Isto str 4). O sveta Ljubavi. Ti si konac zakona. Ti mene obuzimaš, ti me zagrevaš, ti rasplamćuješ srce moje k neizmernom voljenju Boga i braće moje. (Prolog, str 199).

Neka ljubav vlada među ljudima!

U Pasmima piše premudri David: zakon Tvoj je u srcu mome (Prolog, str 202). Čovek je sličan Isusu Hristu, te je svaki čovek vredan uvažavanja. O tome je često govorio vladika Pavle, najveći po Hristovim merilima je onaj koji svima služi (Mali veliki anđeli Patrijarh Pavle str 27). Ne bojte se Braćo ni ognja ni mača, Hristova je pravda od svega sveta jača (Prolog str 201). 10 Velika zapovest slobodnog zidarstva: Volite jedan drugog. Onaj ko kaže da je na svetlu, a mrzi svog Brata, ostao je i dalje u tami (Dekalog).

Braćo Vitezovi Ružinog Krsta, ovo je bio moj doprinos gradnji. Neka veliki arhitekta svih svetova pomogne da gradnja uspe...

S.P. Vitez Ružinog Krsta

Kraljevska Umetnost

U otkrivanju postulata Slobodnog zidarstva ne mogu se zaobići jezička određenja ovog fenomena. Jedno od njih je osim uobičajenog naziva Slobodno zidarstvo i odrednica – Kraljevska umetnost, kao drugo ime prihvaćeno za Masoneriju.

U tekstu pod nazivom „Šta je slobodno zidarstvo“ objavljenom od strane VNLS, navodi se da su „Stare dužnosti osnova slobodnozidarskom bratstvu i one tačno fiksiraju dužnosti članova. One kažu da Slobodni zidar može biti svaki slobodan čovek dobra glasa bez razlike vere, narodnosti i rase, čovek moralan i etičan. One konstatuju da se slobodnozidarska Kraljevska umetnost ne da naučiti, nego se mora saživeti sa njom. Definirati Slobodno zidarstvo je vrlo teško, jer ono nije ni religija, ni filozofija, ni nauka, ni filantropija, premda ima sve te elemente u sebi. Ono je umetnost, Kraljevska umetnost koja se mora osećati i u duši nositi.“

Slobodno zidarstvo je dobilo naziv Kraljevska umetnost ne samo zato što se veruje da je uobličeno od kraljevskih ruku Solomona, kralja Izraela i u svom članstvu upisalo mnoge najmoćnije svetske vladare, već zbog dostojanstva i veličine principa koje proučava i koji je uzdižu iznad drugih umetnosti, kao što je kralj na tronu iznad svojih podanika.

Najraniji pisci govore o Masoneriji kao „Kraljevskoj umetnosti“. Pojam je postao uobičajen kao naziv institucije Slobodnog zidarstva. Međutim, retko se postavljalo pitanje pravog značenja ovog naziva, odnosno - zašto se Slobodno zidarstvo naziva umetnost? Zašto Kraljevska umetnost?

Definicije same umetnosti su vrlo široke i razlikuju se od autora do autora. Pa ipak zajedničko za sve je da je umetnost ljudska delatnost, ili proizvod ljudske delatnosti, koja ima za cilj stimulisanje uma i duha preko čula. Prema tome, umetnost je aktivnost, objekat ili skup aktivnosti i objekata stvorenih sa namerom da se prenesu emocije ili/i ideje. Francuski pisac Anre Malro kaže: „Umetnost nije ukras dokolice, ona je teško osvajanje, jedna od odlučujućih odbrana čoveka od sudbine..., umetnost je antisudbina.“ Prvi i širi smisao reči umetnost je onaj koji je ostao najbliži starom latinskom značenju, koje se otprilike prevodi kao veština ili zanat, kao i iz protoindoevropskog korena koje znači sređivanje, ukrašavanje. U tom smislu, umetnost je sve što

je pretrpelo proces namernog sređivanja. Prema bilo kojoj od ovih definicija umetnosti, ona je stara koliko i svesno čovečanstvo. Slično je i sa Slobodnim zidarstvom, kažu učena Braća.

Gde je veza između slobodnozidarskih vrednosti i umetnosti? Gde se prepliću i sjedinjuju obrađivanje grubog, neistesanog kamena i umetnost koja u sebi sadrži sve ono što oplemenjuje onu stranu naše ličnosti koja nije u jedinoj funkciji održanja gole egzistencije? Odgovor je u većitoj potrebi za lepim ugodajima naših definisanih, poznatih čula i onog koje postoji u svakom od nas nedefinsano, a opet svakako prisutno i koje često najjače upravlja našim porivima i radnjama. Umetnost oduvek na nas ima isto dejstvo: jedinstveni doživljaj koji izaziva osećanja i nagoni na razmišljanje o mnogim temama kojih nismo svesni u svakodnevnoj trci. Kroz analizu Masonerije kao pokreta, odnosno društvenog fenomena, dolazimo do zaključka zašto se ona naziva umetnošću i zašto se povrh svega uz umetnost dodaje epitet Kraljevska.

Umetnik stvara u svojim mislima i to je umetnost u svojoj suštini. Bez ideje i kreativnog razmišljanja svaki dalji rad bi bio obesmišljen i besciljan. Zato je umetnost tako značajna za čoveka u svom bitisanju. Svako delovanje Slobodnog zidara mora biti prvo osmišljeno i utemeljeno u njegovom duhu. Rad na podizanju sopstvenih vrednosti svakako predstavlja vrstu umetnosti jer je njegov začetak upravo u mislima Masona koji, stupajući u odabrano duštvo, prihvatajući osnovna načela Masonerije, sebi daje visoko postavljenu cilje: uzdići sopstveni duh do najviših moralnih vrednosti i preneti iste na ljude oko sebe. Braća koja su primila Brata iz profanog sveta u svet Slobodnog zidarstva, uvek moraju biti podstrek u težnji ka dostizanju postavljenih ciljeva. Samo onaj ko se duboko zagleda u sopstvenu dušu shvatiće koliko je izazovan taj put.

Ako napredovanje Masona u svakom smislu ne počne sa dna njegovog duha i od sagledavanja izvora sopstvenih misli, onda se on pretvara ne u Majstora Kraljevske Umetnosti, već u običnog zanatliju koji tuđe ideje pretvara u rad bez shvatanja suštine i razumevanja vrednosti koje su skrivene iza jednostavnog, opipljivog delovanja. Ova razlika najbolje se može objasniti na primeru izgradnje Hrama u Jerusalimu pre više hiljada godina. Ljudi koji su klesali kamen i oblikovali ga za izgradnju Solomonovog hrama, kao i mnogi majstori kroz vekove koji su gradili velelepne građevine u Evropi, nisu bili umetnici. Međutim, to ne znači da i onaj ko izvodi same radove ne može da napreduje i da od zanatske veštine svoje stanje duha pretvori u spekulativni sistem koji je prirodno naslonjen na taj isti zanat. Ne postoje granice koje se ne mogu preći

voljom uma. Majstori zanatlije mogu oplemeniti svoj rad i od zanatlija postati umetnici, odnosno iz profanog sveta preći put koji vodi do Majstora Kraljevske umetnosti.

Masoni su od zidara koji su gradili Hram u Jerusalimu preuzeli tehničke izraze doživljavajući izgradnju Hrama kao simbol izgradnje čoveka i njegovih vrlina. Na toj terminologiji Slobodni zidari su izgradili svoje religijske ideje pretočene u više vrednosti kroz ezoteriju, geometriju i aritmetiku. Na ovaj način nastala je umetnost Masonerije.

U okviru umetnosti kao pojma, nesporno bi moralo da stoji da umetnost osim što izražava ideje i daje materiji duhovne vrednosti, ona i podučava. Ovo je vrlo značajna karakteristika zbog čega se Slobodno zidarstvo smatra umetnošću. Podučavanje i upućivanje na nova znanja je jedan od temeljnih kamenova na kojima počiva Masonerija. Bez podučavanja Slobodno zidarstvo ne bi moglo da postoji. Osnov postojanja ovakve institucije u jednom društvu je stalno napredovanje njenih članova, koje je nemoguće bez uzajamne razmene saznanja između Braće. Simbolično, to je umetnost koja uči izgradnji duhovnog Hrama svakog pojedinca. Ono što je arhitektura za građevine, to je Masonerija za čovekov duh. I u Bibliji stoji da je svako od nas Hram u kome stanuje Bog. Na ovakvim načelima se gradi i postoji Slobodno zidarstvo.

Za posmatrača sa strane tzv. profani svet, gotovo je nemoguće objasniti zašto je Masonerija umetnost, posebno u poređenju sa drugim lako dostupnim i mnogo izučavanijim vrstama umetnosti. Ali u tome i jeste razlika između profanog i sveta Slobodnog zidarstva. Inicijacijom i prvim koracima u Ložama Učenici svakim danom učenjem od svoje Braće shvataju da je Masonerija mnogo složenija i sasvim neobična vrsta umetnosti, koja je skrivena od pogleda i koja se može razumeti samo teškim radom na sopstvenom napredovanju. Samim tim što se ne radi o klasičnoj umetnosti, ime Kraljevska umetnost je odgovarajući naziv za Slobodno zidarstvo. Ali zašto je to tako? Ako ispunjava uslove da bude umetnost, šta je to što Masoneriju izdiže iznad ostalih i dobija epitet Kraljevska.

Kraljevi, kada uđu u Ložu više nisu kraljevi, već Braća za koje važe opšta pravila jednakosti i ne može biti razlike, osim onih koje potiču iz vrlina, volje i sposobnosti. U Loži nema potčinjenosti ničemu drugom do zakonu ljubavi, koji je po svojoj izuzetnosti iznad svih drugih zakona. Ovaj zakon je nazvan od strane apostola „Kraljevski zakon“, kao što je Masonerija zbog svojih izuzetnosti iznad svih drugih umetnosti nazvana „Kraljevska umetnost“. Kroz istoriju pisci su upotrebljavali izraz kraljevski kada su hteli da iskažu nešto što je od opšteg interesa, pogodno ili čak neophodno za sve. I sam Hrist je nazivan kraljem. Zato i danas kažemo da je nešto kraljevski kada opisujemo nešto što je plemenito, veličanstveno, izvanredno.

Majstori zanatlije su u Jerusalimu bili angažovani na izgradnji materijalnog Hrama. Masoni su ih nasledili u izgradnji moralnog i duhovnog Hrama – svete kuće u samom čoveku, kroz proces simbolizma. To je, dakle, prava umetnost Slobodnog zidarstva. To je umetnost koja uči kroz simboliku tehničkih izraza i materijalnog zanatskog rada, kako se u čoveku gradi sveta kuća za stanovanje Božjeg duha; kako da daju savršenstvo čovekovoj prirodi, čistoti za čovečanstvo, na putu ujedinjenja ljudi u jednu zajedničku vezu. Prigodne prethodnim rečima su i misli nemačkog pisca Ludviga Behštajna koji je napisao: „Svaki kralj će biti Mason čak i iako ne nosi Masonsku keclju, ako je bogobožazan, iskren, dobar i ljubazan. Ako neguje istinu i neustrašivost, poslušnost prema zakonu, ako njegovo srce obiluje poštovanjem prema religiji i ljubavlju prema čovečanstvu. Ako zna da vlada sobom i ako se njegovo kraljevstvo zasniva na pravdi. I svaki Slobodni zidar je kralj bez obzira na status koji mu je dat od Boga. Njegovo kraljevstvo je ljubav - ljubav prema bižnjem. Ljubav koja je dugoročna i istrajna, koja nosi nadu sa sobom i doprinosi opštem dobru.“

Slobodno zidarstvo je način života koji traži od svojih sledbenika idealizam, razboritost, čutljivost, veru u Tvorca svih svetova. Upravo je Loža mesto u kome se izvorno uči takav način života koji se pretače u umetnost. Za razliku od drugih veština za Kraljevsku umetnost nije potreban poseban talenat, već samo ono što svaki čovek poseduje. Potrebna je inicijacija da svako u sebi spozna i pronađe taj talenat a to je želja za radom na sebi, neprekidnim učenjem i usavršavanjem. Kada to ispolji, svaki čovek postaje umetnik na unikatnom remek delu – sopstvenom duhu. Upravo nas tome vodi Slobodno zidarstvo s pravom nazvano – Kraljevska umetnost.

Literatura: Ovaj rad je inspirisan radom Brata S.M. iz PL KNEZ LAZAR, sa Orijenta Kruševac.

Na Orijentu Knjaževac, 07. dana novembra meseca 6022. G.I.S.

Pomoćnik Kraljevske Umetnosti, Br. N

IMPRESIJE SA ISPITIVANJA IZMEĐU STUBOVA I INICIJACIJE

BRAT A.T. - "TIMAKUM" KNJAŽEVAC:

Kao već zrela osoba koja je zagazila u petu deceniju života, smatrao sam da iza sebe imam dovoljno postignutog, pre svega porodicu i posao koji volim. Uz par dodatnih aktivnosti jedna uobičajena svakodnevnica, ali koja me ispunjava i čini zadovoljnom i srećnom osobom.

A onda, jednog dana, bez ikakve najave, u sasvim opuštenom razgovoru sa kolegom, pitanje: „Šta misliš o Masonima, da li bi želeo da postaneš deo nas“? Za trenutak sam ostao zatečen, iznenađen, nespreman, ali sam narednih dana kolegu gledao drugačije, uzvišenije, značajnije. Pitanje koje me navelo na razmišljanje, u meni probudilo želju da proširim percepciju sveta, da pratim tragove. Čitam o tome da Masoni nisu tajno društvo, ali su društvo sa tajnama. Nisam želeo da propustim priliku, pristao sam.

A onda dani neizvesnosti – da li ću biti dovoljno dobar da me prihvate, da li će shvatiti sada već moju neizmernu želju da budem deo Bratstva i spoznam njihove tajne? Posle nekoliko dana neizvesnosti i čekanja, saznajem da nema prepreka za dalje korake, a sledeći korak je zapravo Ispitivanje između stubova. Do tog momenta neizvesnost zbog nepoznatog i novog dešavanja, a onda trema, gotovo nesavladiva. Povez na očima stvara mi nelagodu, ali verujem budućoj Braći koja me vode. Znatiželjan sam da vidim put do stubova, ali sam svestan da to u ovom momentu nije moguće i da ću morati strpljivo da koračam. Sam po sebi je nezgodan momenat dok odgovaram na pitanja buduće Braće. Trudim se da budem koncentrisan i da se predstavim najbolje moguće. Stalo mi je do toga. Neka pitanja doživljam jednostavnije, dok mi je za neka potrebno više vremena da dam odgovor. Buduća Braća strpljivo čekaju i slušaju. Voleo bih da vidim izraze njihovih lica, da po tome spoznam da li su zadovoljni mnome, ali pravila to ne dozvoljavaju. I dalje sa povezom na očima završavam ispitivanje i nadam se da će buduća Braća prepoznati moju iskrenost u odgovorima. Sa nestrpljenjem očekujem ishod večanja i nadam se najboljem.

Osećaj olakšanja sledi nakon što mi Garant saopštava da nema crnih kuglica. Sledi četrnaest dana iščekivanja do Inicijacije. Na samom početku nas trojica kandidata boravili smo u polumračnoj sobi – Sobi izgubljenih koraka, gde su povremeno mir i tišinu prostorije prekidali udarci u vrata i ulazak Garanta koji je proveravao da li se nismo predomislili u svojoj nameri. Naprotiv, želja je postala veća. Zatim priprema za ulazak u Hram. Opet zatvorenih očiju koračamo, vođeni sigurnom bratskom rukom. Stižemo u Hram. Sam ritual Inicijacije je simboličan, sastoji se od zakletvi i simboličnih putovanja, misteriozan i zanimljiv.

Ključan i dugo iščekivan trenutak skidanja poveza, kada sam ugledao Hram i svoju Braću. U tom momentu osećaj ispunjenosti, pripadnosti, zadovoljstva, olakšanja. Konačno sam postao deo Bratstva – Svetlost.

Br. A.T. 10 april 6023 g.i.s. Knjaževac

*

BRAT V.T. - "TIMAKUM" KNJAŽEVAC:

Dok razmišljam o simboličkom klesanju svog prvog kamena, pisanju rada na temu „Impresije sa ispitivanja između stubova i Inicijacije“, prisjećam se kako je sve počelo.

Počelo je pre skoro 6 meseci. Oktobar, lep jesenji dan. Izlazim na piće sa prijateljem, školskim drugom iz klupe, sa kojim se znam preko 35 godina. Razgovaramo o uobičajenim stvarima svakodnevice. Jednog trenutka obratio mi se pitanjem šta mislim i znam o Masoneriji i da li bi pristupio Masoneriji, jer sam prepoznat kao „Slobodan Čovek Na Dobrom Glasu“. Bio sam iznenađen pitanjem. Dogovorili smo ponovni susret nakon što razmislim o razgovoru koji smo vodili.

Ono što sam do tada čuo i znao o Slobodnim zidarima može se svesti na ono kako pojedini mediji pišu ili prikazuju, kao mistična i tajna družina koja vlada svetom i ono što se iz istorijskih izvora zna, da su velika imena srpske istorije, poput Vuka Karadžića, Dositeja Obradovića, Stevana Sremca, Mihajla Pupina, Živojina Mišića, Đorđa Vajferta, bili istaknuti pripadnici Mazona. Krećem u istraživanje posetom internet sajtu Velike Nacionalne Lože Srbije. Najbolji opis Slobodnog zidarstva nalazim u rečima Velikog Majstora:

„Mi nismo sekta, nismo neprijatelji, mi smo dobri ljudi, volimo svoju porodicu, svoje komšije, kolege, rođake, sugrađane i radimo uvek da unapredimo svoje okruženje. Pomažemo i ne objavljujemo, jer ko od sebedaje jedino iskreno daje.“

Rad Slobodnih zidara zasnovan je na istini, ljubavi, moralu, filantropiji, načelima po kojima se, inače, ponašam u životu. Imajući u vidu poverenje koje mi je ukazao prijatelj i poverenje buduće Braće od kojih sam prepoznat kao „Slobodan Čovek Na Dobrom Glasu“, doneo sam odluku da pristupim Redu Slobodnih zidara.

Sastajem se prijateljem, mojim Garantom i obaveštavam ga da sam ODLUČIO da pristupim Redu Slobodnih zidara. U razgovoru sa njim saznajem da slede još dva koraka u prijemu: Ispitivanje između stubova i Inicijacija.

Prvi korak. Garant me sa povezom preko očiju dovodi do Hrama gde će biti izvršeno ispitivanje. Ulazim u neku sobu u kojoj se nalazi još jedan kandidat. Znamo se i započinjemo razgovor. Ono što je evidentno je da je kod obojice prisutna trema. Čekamo da budemo odvedeni na ispitivanje. Vreme kao da stoji. Kandidat sa kojim sam u sobi odlazi prvi. Posle nekog vremena dolaze po mene. Sa povezom preko očiju Garant i još jedan budući Brat me vode ka Hramu. U Hramu sedam na stolicu. Osećam oko mene prisustvo ljudi. Ne mogu da procenim koliko ih ima. Buduća Braća mi postavljaju pitanja. Veoma nezgodan trenutak kada odgovaraš na pitanja buduće Braće koju ne vidiš. Odgovaram kratko, možda na neka pitanja i neprecizno, jer je trema u tom trenutku nesavladiva. Uglavnom, odgovori su bili iskreni i istiniti. Uz pratnju Garanta izlazim iz prostorije.

Drugi korak. Posle par nedelja došao je i dan Inicijacije. Po dogovoru sa Garantom stigao sam na vreme, ulazim u prostoriju u kojoj se nalaze još dva kandidata. Čekamo da Ritual Inicijacije krene. Nekoliko puta u prostoriju ulazi Garant i proverava da li se nismo predomislili. Dobijamo papir – Filozofska oporuka sa tri pitanja, na koje dajemo odgovore. U sobu ulaze buduća Braća, koja nas pripremaju. Skidamo košulju sa levog ramena, leva cipela izuvena, desna nogavica podavijena, uže oko vrata, povez preko očiju. Vođeni budućom Braćom ulazimo u Hram. Krećemo na put podvrgnuti Iskušenjima Vazduhom, Vodom i Vatrom. Pomoć bratske ruke koja me vodi daje mi značajnu podršku. Ritual je pun simbolike i alegorije. Časni Starešina objašnjava simboliku Iskušenja koja smo prošli. Polažemo zakletvu vernosti kojom se obavezujemo da ćemo čuvati Tajne i Misterije Slobodnog zidarstva. Povez se skida. Svetlost. Prvi put vidim Braću. Neke od njih znam. U jednom trenutku formiran je Bratski lanac, postajem njegov sastavni deo, karika u njemu. Shvatam da sâm postao deo zajednice Slobodnih zidara. U predvorju Hrama sva Braća prilaze, čestitaju, upućuju reči dobrodošlice. Sledi druženje i bliže upoznavanje sa Braćom. Pristupanjem Bratstvu Slobodnih zidara ukazana mi je velika čast, jer Braća smatraju da sam dobar čovek, na dobrom glasu, a u meni je pobuđena želja da vođen principima SLOBODA – JEDNAKOST – BRATSTVO nastavim traganje za istinom i znanjem, spoznajom samog sebe, „klešuci svoj kamen“ u interesu Braće i Slobodnog zidarstva.

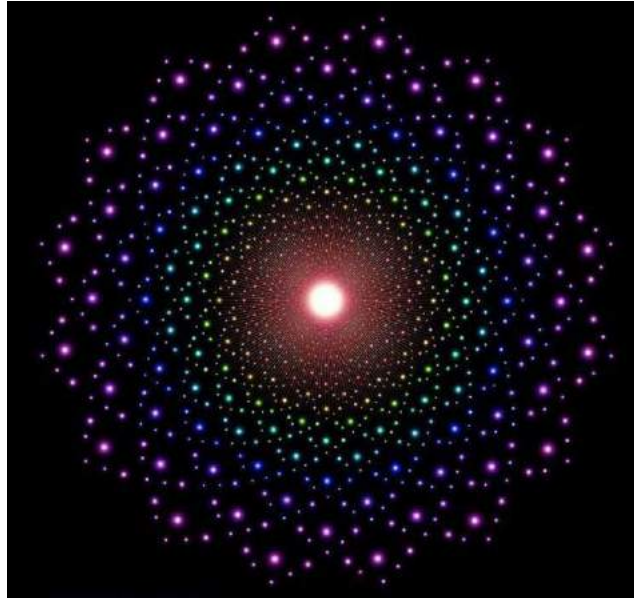
Br. V.T. 10 april 6023 g.i.s. Knjaževac

*

BRAT I.D. - “TIMAKUM” KNJAŽEVAC:

Sasvim običan dan na poslu, dnevne rutine i svakodnevna kolotečina. Odjednom osećaj ponosa, hrabrosti, neka topla svetlost me je obasjala samo jednim pitanjem koje mi je postavio tada moj pacijent, a sada moj Garant Brat Bata: „Šta znaš i misliš o Masoneriji, koliko i da li te to

interesuje?“ Moj unutrašnji glas je samo odgovorio: „To sam čekao!“ Konačno je neko prepoznao moj trud, moju želju za poboljšanjem sebe i okoline. Bratu sam odmah rekao da ja odavno hoću i priželjkujem da pristupim tim velikim stvarateljima. Nakon još par razgovora sa mojim Garantom, konačna odluka je donešena.

Moj Garant odmah kreće da me upoznaje sa pravilima, ali bez otkrivanja mnogo detalja, daje mi brošuru i priprema me za prvi korak, dok se međusobno sve više upoznajemo i zbližavamo.

Konačno stiže dan koji sam sa nestrpljnjem čekao, dan kada ću se prvi put sresti sa Bratstvom. Odlazim na rečeno mesto, gde me dočekuje Garant. Dok sam čekao osećam tremu, neizvesnost, uzbuđenje, strah, da li sam dovoljno dobar, jak. Razmišljam o sebi, svom životu, svojim vrlinama zbog kojih sam danas ovde, o mojim slabostima, manama, padovima, da li će me Bratstvo primiti, da li ću odgovorima opravdati očekivanja mog Garanta.

Sa povezom preko očiju Garant me sprovodi u prostoriju i postavlja me na stolicu. Tišina. Jedan od buduće Braće rekao je da se predstavim, krenuo sam svoje predstavljanje sigurnim glasom. Posle toga počinju unakrsna pitanja svakog od buduće Braće na koje sam davao iskrene i sigurne odgovore. Mojim odgovorima buduća Braća stvaraju sliku o meni i mojoj ličnosti i procenjuju da li sam ja spreman da pristupim Bratstvu. Sam taj čin na stolici meni predstavlja još jednu pobjedu u teškoj borbi sa njima i samim sobom za sam ulazak u Bratstvo. Garant dolazi po mene i izvodi me iz prostorije, skida mi povez sa očiju. Polazim put kuće. Opet ta topla svetlost me obasjava, osećam sigurnost, mir i osećaj još jedne pobjede.

Inicijacija. Dolazi taj dan. Uzbuđenje i želja za konačnom pobjedom je sve veća. Dolazim na isto mesto. Garant mi ponovo stavlja povez preko očiju i uvodi me u sobu, kako mi je rekao „Soba izgubljenih koraka“. U sobi sam sa još dvojicom kandidata, na stolu se nalaze lobanja i sveća koja gori. Vodimo tiho neformalni razgovor, odjednom čuje se jak udarac u vrata, prolazi jeza kroz mene. Nastavljamo sa razgovorom, opet lupanje u vrata. Da li je ovo znak zbog koga treba odustati, ili je to samo znak za sve ono dobro što tek sledi?

Konačno dolazi budući Brat sa mačem u ruci i saopštava nam šta treba da uradimo. Oslobađam od košulje levu polovinu grudnog koša, izuvam levu cipelu, zavrćem desnu nogavicu, omča oko vrata i ponovo mi vezuju povez preko očiju. Mrak. Lagano izlazimo iz sobe, srce jače kuca, osećam jezu, misli sve brže lete, osećanja se mešaju dok sigurno koračam sa budućim Bratom koj me sprovodi do mog današnjeg cilja i kaže: „Samo opušteno“.

Hram. Prelazim zadate prepreke: Zemlja, Voda, Vetar, Vatra, sigurno uz budućeg Brata. Čuje se buka, lupanje sve vreme i dalje sâm siguran u sebe i svoju odluku. Tišina. Dajem zakletvu, skidaju mi povez, ponovo ta topla svetlost, Hram, Braća, nepoznata lica ali meni sigurna i pouzdana. Olakšanje, sigurnost, pobeda, uzdah: „Da, to sam želeo!“ Imenovanjem mene kao Slobodnog zidara mačem i čekićem, preuzimam na sebe zadatak da ću časno i pošteno raditi na izgradnji sebe, svojih voljenih i sveta uopšte.

Br. I.D. 10 april 6023 g.i.s. Knjaževac

Šta je to Slobodno Zidarstvo?

Ko je Slobodni Zidar ili Mason?

Slobodno Zidarstvo je najveće svetsko dobrotvorno društvo koje u redovnim ložama broji oko pet miliona muških članova. Masonerija, Masonstvo, ili Slobodno Zidarstvo nije tajna organizacija, ali je organizacija sa tajnom, koja svojim članovima postavlja visoke moralne standarde. **Princip na kome se organizacija Slobodnih Zidara bazira je etički.** Međutim, ono što u okvirima etičkih stremljenja tražimo, jesu jasne granice, a ne sloboda (Br. D.S.). Sloboda izbora je vrlo ograničena, jer Slobodne zidare ujedinjuju zajedničke granice, a ne "sloboda". Slobodni Zidari poštuju rituale kao zbirku pravila koja ih ograničavaju i podsećaju na one koji su unapredili čovečanstvo, a poštovali su ta ista pravila (Br. D.S.). **Slobodne Zidare povezuju ista etička pravila (granice), ali i težnja za slobodom i probijanjem granica stvaralaštva i doprinosa čovečanstvu.** Istorijski i filozofski temelji organizacije Slobodnih zidara se istražuju u mitovima i istorijskim istinama o Hiram Abifu (1570 g.p.n.e.) i Pitagorejskom bratstvu (VI vek p.n.e.).

Prema Albertu Pajku, **Slobodno Zidarstvo** je energija koja nalazi svoj cilj i rezultat u poboljšavanju čovečanstva. Suprotno, Albert Pajk naglašava da Slobodno Zidarstvo nije osmatračnica bez rezultata, niti je zabava za radoznale. **Slobodni Zidari osećaju dubok interes i privrženost za ovaj svet i rade na njegovom unapređenju.** Prema Pajku, cilj Slobodnog Zidarstva je širenje moralnih, političkih, filozofskih, i religijskih istina, i korišćenje svih vrlina. Zlo, bol i tuga su privremeni za mudre i korisne ciljeve. Poštovanje velikog Arhitekta Univerzuma, upoznavanje i bliskost sa čudima prirode, i sreća čovečanstava ostvariva stalnim angažovanjem svih vrlina su ciljevi Slobodnog Zidarstva. **Slobodno Zidarstvo je društvo ljudi sa vrlinama koji rade na oslobađanju**

svoje duše od tiranije strasti i na razvijanju klica svih društvenih vrлина. Cilj je da se ublaži priroda čovečanstva, a usavrši intelektualni deo u čoveku. Odnosi ljudske duše prema ostatku prirode su misterija koju treba otkriti i unaprediti. Savršenost duše usavršava i moral i društvo. Zapravo, cilj je samo jedan – pobeda Dobra. Zlo je bolest. **Istina je svetlost.** Suprotno je mrak. U mraku živi Đavo, koji je otac laži. Njegovim lažima podležu samo oni, manje umni, koji zaboravljaju da postoji Bog, jedini i svemoćni Gospodar sveta (Prep. Nikita Ispovednik). Ko u Boga veruje, nema nedostatak želje i hrabrosti da bude na putu izbavljenja od Lukavoga. Slobodni Zidar nije samo na putu sopstvenog izbavljenja od zla, već ima obavezu da doprinese izbavljenju sveta.

Slobodnozidarsko Bratstvo je etičko, prosvetno, i dobrotvorno društvo, posvećeno istini, negovanju prijateljstva i ljubavi prema drugim ljudima. Kao svoj moto ističe: "Slava radu!", "Bog je Zakon!", "Red iznad haosa!", "Sloboda, Jednakost, Bratstvo!", a što je sasvim suprotno od brojnih tužnih novo-poslovičnih ubeđivanja, opisa, i objašnjenja srpske životne današnjice da "Pošten čovek nikom ne treba", da je "Najjače bratstvo po grehu", da "Srbija živi po naređenju", da je "Servilnost ključ za uspeh", da "Kada se dva interesa spoje – sve je moguće", "Sve je trgovina, samo je pitanje čime se trguje", te "Koga je snašlo, neka trpi", ili "Kakvo ti je sedište, takvo ti je gledište", i slično, što nisu poslovice iz narodnog stvaralaštva na koje smo nacionalno ponosni. Suprotno takvom mračnom, egocentričnom i beznadežnom opisu mogućeg lokalnog društva da, recimo, "Srbija živi po naređenju", Slobodni Zidari će radije podržati misao da "Niko ne živi po naređenju, jer je to pakao, nego se **živi po milosti Božijoj, od ljubavi Živoga Boga, i u tajni Božanstvenih sila!**". **Slobodno Zidarstvo ne teži pokoravanju volje drugih,** iako je to često najviši cilj ljudske ambicije, dok Slobodni Zidar nije "jedna slamka među vihorove", koja je nekako uklopljena u društveni sadržaj "usamljene gomile", već deo Slobodnozidarske zajednice - čije su karike Bratskog lanca povezane vrednostima Slobodnog Zidarstva.

Ako je Bog dao čoveku slobodnu volju, Slobodni Zidari bi trebalo da su poslednji koji bi se tog dara odrekli. **Slobodnozidarski način života integriše društvenu, religijsku, obrazovnu i psihološku stranu života.** Ove četiri sfere života (psihološka, društvena, religijska i naučno-obrazovna) se temelje i spajaju na principima rada i odgovornosti, samoupoznavanja, ličnog razvoja, ličnog primera, i doprinosa izgradnji i pojedinca i zajednice. Slobodno Zidarstvo traži odricanje od poroka, strasti, samoobmanjivanja, laskanja sebi, odricanje naših prednosti nad drugima, traži da odbacimo našu sebičnost, opčinjenost sobom, i razmišljanja o sebi. Slobodno Zidarstvo traži posedovanje srdačne prirode i nežnog karaktera, ljubaznost i opraštanje prema slabijima, oprost našim neprijateljima. Plemenito i srdačno ponašanje, sažaljenje, oprostaj i ljubav prema svima. **Iskrena sklonost prema poštenju,** umesto ličnog interesa, iskreno lično unapređenje i lično poboljšanje, umesto podsticanja dobrog mišljenja o sebi kod drugih, **iskreni ciljevi i namere, su uputstva za Slobodne Zidare.** Ciljati na najbolje, a biti zadovoljan najbolje mogućim. U svetu naseljenom ljudima sa telima, njihovim telesnim potrebama i životinjskim strastima, nikada neće biti sasvim dobro. Međutim, Slobodnozidarski vrhunski cilj je Dobro.

Slobodno Zidarstvo se definiše kao drevno inicijacijsko bratstvo ljudi posvećenih služenju Bogu i društvu, odnosno, kao **udruženje ljudi koji drže do moralnih i duhovnih vrednosti,** i pojedinca, i ljudske zajednice. Osnovna načela Slobodnih Zidara su bratska ljubav, dobročinstvo i istina. **Slobodan Zidar ili Mason je slobodan čovek na dobrom glasu, dok Slobodno Zidarstvo stvara ambijent u kome dobar čovek postaje još bolji.** Slobodno Zidarstvo je dobrotvorna, društvena, obrazovna i filozofska organizacija. Nije religija, ali podržava svoje članove da budu aktivni u svojoj izabranoj religiji, nije politika, ali podržava svoje članove da budu aktivni u građanskom životu, poseduje svoje tajne, ali nije tajna organizacija. Slobodno Zidarstvo je graditelj društva, i bratstvo ljudi koji su se obavezali na moralnost u javnom i privatnom životu, koji veruju u Boga, i u ustavno pravo čoveka da slobodno izabere svoje religijsko i političko opredeljenje.

Slobodni Zidari, u skladu sa nominalnim vrednostima organizacije, utiču na sprečavanje društvenih destrukcija, ali **sa osnovnim fokusom rada na sebi, upoznavanju sebe, traženju mere, i ličnom prosvetivanju u traženju istine.** Međusobna su podrška u sopstvenom usavršavanju.

Slobodni Zidari rade na obnovi onih vrednosti koje su potrebne za izgradnju društva na pravednim temeljima. Slobodno Zidarstvo uči da se put ka sreći nalazi u putovanju prema usavršavanju duha, intelekta, i duše. Slobodno Zidarstvo podstiče i upućuje ljude da dosegnu svoje najveće potencijale. Slobodno Zidarstvo daje osećaj zajedništva, jednakosti i slobode. Slobodno Zidarstvo je potencijalni način kako da naše živote učinimo boljim i produktivnijim. **Slobodni Zidari teže istini,** zahtevajući visoke moralne standarde i stremeći njihovom dostizanju i u svom sopstvenom životu. Istina je božanski atribut i temelj svake vrline. **Biti dobar i iskren, prva je lekcija u Slobodnom Zidarstvu. Laž i prevara su nepoznati među Slobodnim Zidarima.** Postoji samo

iskreno zalaganje na unapređenju uzajamnog blagostanja. Slobodni Zidari pokazuju toleranciju i poštovanje prema mišljenju drugih i ponašaju se sa blagošću i razumevanjem prema svojim bližnjima. Slobodni Zidari brinu za zajednicu u celini i cene nesebično davanje, ne očekujući ništa za uzvrat. Slobodni Zidari baštine vrline koje su bile cenjene u svim vremenima: umerenost, čvrstina, mudrost, pravednost, vera, nada. **Jedan od principa Slobodnog Zidarstva je tolerancija prema čitavom ljudskom rodu.** Iako je religiozna po karakteru, Slobodno Zidarstvo nije religija, niti je zamena za nju. **Slobodno Zidarstvo prihvata dobre ljude koji se pokažu dostojni,** bez obzira na njihova religijska uverenja, i teži da ih učini boljim ljudima, naglašavajući veru u Boga. **Slobodno Zidarstvo ne daje nepraktične pouke, ne bavi se omalovažavanjem ovog sveta, ne traži nemoguće, ali teži popravljanju čovečanstva.** Cilj Slobodnog Zidarstva u filozofskom i religijskom smislu je traganje za istinom. **Biti iskren i tražiti i spoznati istinu, odnosno, saznati istinu i služiti čovečanstvu, veliki su ciljevi svakog dobrog Slobodnog Zidara.**

Dok Slobodno Zidarstvo teži da ostvari pojedinačno i javno dobro, ne tražeći pri tom da čovek postane savršen, i iznad je banalnih predstava da je to društvo koje organizuje i sprovodi poučne dramske predstave (rituale), ili da je to ezoterično društvo koje želi da istraži i skrivene tajne prirode i nauke, postoje krugovi izvan Slobodnog Zidarstva koji pokušavaju da omalovaže ili unište organizaciju pod izgovorom da je to poslovni klub, religijska sekta, jedna od poluga globalnog ili lokalnog društvenog sistema, izvor korupcije, ili samo klub za "mlaćenje prazne slame".

Praktični cilj Slobodnog Zidarstva je fizičko i moralno poboljšanje i intelektualno i duhovno unapređenje pojedinaca i društva. Nijedno od toga ne može se ostvariti bez širenja istine. Neistine u doktrinama i zablude u principima, najveći su krivci za bedu čoveka i nesreću naroda. (Albert Pajk, *Moral i dogma*, Beograd, 2015.)

Međutim, kako se puno toga događa mimo dnevne pažnje, pa čak ostane i skriveno od ukupnih životnih iskustava i zapažanja ogromne većine, Slobodno Zidarstvo je pred izazovom da li treba da se jasnije predstavi svetu, i kako da ponudi ubedljivije odgovore "U čemu je tajna Slobodnog Zidarstva?", i "Šta ćemo sad?" sa svakim sadašnjim i budućim "izbrušenim kamenom" Slobodnog Zidarstva.

Br. M.S.M. MKU VNLS PL Mihajlo Pupin na Orijentu Beograd

Literatura:

- Desimir Ivanović, *Žiške u tami*, Zaječar, 2018.
- Velika Nacionalna Loža Jugoslavije, *Masonski put ka svetlosti – Masonski informator*, Beograd, 2002.
- Dejan Čikara, *Masonski priručnik*, Beograd, 2018.
- Albert Pajk, *Moral i dogma*, Beograd, 2015.
- Lična komunikacija sa Br. D. S., Beograd, NYC, Kragujevac, 2022.

Pentagram

Značenje pentagrama je variralo kroz istoriju, religije i mnoge različite kulture. Prikazan je kao simbol jedinstva, zla, elemenata, božanske boginje i veruje se da predstavlja kako satanska tako i hrišćanska verovanja. Pentagram je izuzetan simbol koji se nalazi u jednostavnoj lepoti Prirode; primeri uključuju jabuke, latice cveća i morske zvezde.

Počecemo značenjem pentagrama kroz istoriju. Pošto se značenje pentagrama menjalo mnogo puta kroz istoriju, mislio sam da će vremenska linija biti najlakši način da se prikaže razvoj pentagrama.

Značenje pentagrama u Mesopotamiji.

Oko 3000. pre nove ere, Mesopotamijom su upravljali Sumerani koji su stvorili prvi poznati pisani jezik (koji se naziva klinopisom, što je bilo klinasto pismo). Sumerani su zagrebal i simbole pentagrama u kamen i takođe ih postavili na glinenu keramiku. Veruje se da Sumerani nisu bili zabrinuti za orijentaciju pentagrama i često su bili postavljeni u obrnuti položaj. Ovo je najstarija poznata upotreba simbola pentagrama. Zbog neadekvatne dokumentacije, istoričari imaju tendenciju da se ne slažu oko toga ZAŠTO je korišćen pentagram, ali postoji nekoliko teorija. Prva teorija veruje da pentagram prikazuje pet planeta koje se vide na noćnom nebu, uključujući Jupiter, Mars, Merkur, Saturn i Veneru. Druga teorija opisuje broj pet koji predstavlja Ištar (vavilonsku boginju seksualne ljubavi i rata); pentagram je simbolizovao i odavao joj čast kao ženskog božanskog.

Značenje pentagrama u staroj Grčkoj.

Drevni grčki filozof Pitagora, verovao je da svaki broj ima jedinstvena magijska svojstva. Broj pet je predstavljao ljudski život iz različitih razloga, počevši od ideje da je zbir prvog neparanog i parnog broja jednak pet. Drugo verovanje sugerise da pet predstavlja ljudski život jer ljudska ruka ima pet prstiju, a ekstremitete ljudskog tela (glava, ruke i noge) jednakih pet. Pentagram su izabrali Pitagorejci kao simbol identifikacije, a korišćen je i kao amajlija za zdravlje. Kasnije je Euklid, izložio geometriju u svojoj knjizi Elementi (iako su osnove koje verovatno potiču iz Drevnog Egipta). Euklid je dokazao Pitagorinu teoremu i opisao formiranje pet pravilnih čvrstih tela, poznatih kao Platonova tela (tetraedar, heksaedar, oktaedar, dodekaedar i ikosaedar), koje je smatrao savršenim. Ideja da je broj 5 Svet rezultirala je stvaranjem petog elementa (kvintesencije) u prethodna četiri koja su formirala ljudsko biće. Platon je kasnije utvrdio da Platonska čvrsta tela predstavljaju pet građevinskih blokova materije i upario ih sa elementima (vatra, vazduh, zemlja, voda i etar). Sve u svemu, Grci su verovali da je Pentagram veoma sveti simbol zbog svojih matematičkih proporcija.

Značenje pentagrama u srednjem veku.

Iako je teško poverovati, ali tokom srednjeg veka, pentagram je bio jedan od glavnih simbola ranog hrišćanstva mnogo pre nego što je prikazivao veštičarenje. Hrišćani su često koristili pentagram da predstavljaju pet Hristovih rana, simbolizujući njegove ruke, noge i ubod nožem koji je zadao rimski vojnik dok je visio na krstu tokom raspeća. Možda je čak predstavljala i Vitlejemsku zvezdu, koja je vodila tri mudraca ka bebi Isusu. Takođe, pošto je pentagram stvoren jednim tečnim pokretom bez podizanja pera, hrišćani su ga povezali sa Alfom i Omegom (početkom i krajem). Čak se verovalo da pentagram odbija zle duhove i veštice, pa se često postavljao na prednje ulaze i prozore. Tokom renesanse, humanisti su verovali da je krug svet i da predstavlja Boga ili božanstvo, a kvadrat simboliše zemlju i naše fizičko carstvo.

Dakle, čovek koji formira krug mogao bi simbolično da transcendirira izvan fizičkog sveta u duhovni. Vitruvijanski čovek Leonarda da Vinčija prikazuje čoveka koji formira krug sa ispruženim rukama i nogama. Postavljajući ga unutar kvadrata i kruga, Leonardo da Vinči demonstrira, metaforički, da ljudi mogu postojati u duhovnom i fizičkom carstvu u isto vreme. Da Vinčijev Vitruvijanski čovek je zasnovan na konceptima rimskog arhitekta i inženjera Vitruvija i njegovim spisima iz arhitekture, koje su na osnovu njegovog ličnog znanja i filozofskih spisa napisali poznati grčki arhitekti. Heinrich Cornelius Agripa, renesansni teolog ezoteričnih ideja, napisao je De Okulta Filosofia. U svojoj knjizi on se poziva na drevno pismo tebankog alfabeta i analizira široko rasprostranjeno verovanje da je univerzum napravljen po uzoru na ljudski dizajn i da poseduje dušu. Poput Da Vinčijevog Vitruvijanskog čoveka, Agripa je skicirao čoveka sa raširenim rukama i nogama, simbolizujući pentagram. Takođe je verovao da su ljudi savršen primer univerzuma i da je idealna slika ovoga bio pentagram. Svaka tačka predstavlja delove ljudskog tela i nebeska tela otkrivena u to vreme (Mars predstavlja

glavu, Jupiter desnu ruku, Saturn desnu nogu, Merkur levu nogu, Venera levu ruku i Mesec blizu genitalija).

Pre nego što dođemo do značenja pentagrama iz sredine 19. veka, da se prvo vratimo u prošlost na 1098. godinu na Anselma od Ribemonta i pismo koje je napisao u kome je detaljno opisan njegov izveštaj o Prvom krstaškom ratu; u njemu je napisao da su Turci „glasno dozivali Bafometa“. Ovo je bio prvi put da se pominje ime Bafomet, a većina istoričara veruje da su prizivali Muhameda. Posle ovoga, mnogi nevini ljudi su uhapšeni i lažno optuženi da su ga obožavali tokom godina. Od sredine 19. Veka pa sve do 1861. pentagram je imao samo pozitivne konotacije i duhovna značenja sve do francuskog okultiste Elifasa Levija i njegove knjige (Transcendentalna magija: njena doktrina i ritual). Elifas Levi opisuje kozju glavu tako što opisuje orijentaciju pentagrama i opisuje Bafometov prikaz što možemo pronaći u odlomku iz već pomenute knjige „Obrnuti pentagram, sa dve tačke koje se projektuju nagore, simbol je zla i privlači zlokobne sile jer preokreće pravilan poredak stvari i pokazuje trijumf materije nad duhom. Plamteća zvezda, koja je, kada je okrenuta naopačke, hijeroglifski znak jarca crne magije, čija glava može biti ucrtana u zvezdu, dva roga na vrhu, uši na desno i levo, brada na dno. Držimo lik Petokrake uvek uspravno, sa najvišim trouglom koji pokazuje ka nebu, jer je to sedište mudrosti, a ako se figura obrne, rezultat će biti izopačenost i zlo!“

Značenje pentagrama u masoneriji.

Kada sam u grubim istorijskim crtama opisao značenje pentagrama i kako se sam pentagram provlačio kroz istoriju, osvrnuću se na značenje pentagrama u masoneriji, kao i samo značenje pentagrama i broja 5 u ritualu unapređenja na pomoćnički stepen. Pentagram i masonerija imaju nekoliko zajedničkih stvari:

- I pentagram i masonerija su zasnovani na principima ravnoteže, harmonije i simetrije. Pet tačaka zvezde su jednake dužine i ravnomerno su raspoređene, za koje se kaže da predstavljaju ravnotežu i harmoniju. Slično, masonerija promoviše ideju da svi ljudi treba da teže ravnoteži i harmoniji u svojim životima.
- I pentagram i masonerija naglašavaju važnost bratstva i uzajamne pomoći. Pentagram se koristi da predstavlja pet tačaka zajedništva, a to su pet načina na koje se masoni podstiču da pomažu jedni drugima: u radu, u tuzi, u bolesti, u siromaštvu i u smrti. Masonerija je bratska organizacija koja ističe važnost bratstva i uzajamne pomoći među svojim članovima.
- I pentagram i masonerija su povezani sa konceptom Božanskog. Pentagram je povezan sa Plamtećom zvezdom, za koju se kaže da predstavlja Božansko Proviđenje ili Svevideće Božje oko. Slobodno zidarstvo se često povezuje sa verovanjem u Vrhovno biće i važnost moralnog i vrlinskog života.
- I pentagram i masonerija imaju bogatu simboličku istoriju. Pentagram je korišćen za predstavljanje širokog spektra ideja i koncepata u različitim kulturama i sistemima verovanja. Slobodno zidarstvo takođe ima bogatu simboličku istoriju i koristi razne simbole da prenese svoja učenja i principe.

Generalno, pentagram je važan simbol za masone jer služi kao podsetnik na vrednosti i principe koji su im dragi. Pentagram je simbol važnosti ravnoteže, harmonije, bratstva i prisustva Boga, što je centralno za masonski način života.

Utvrđili smo duboku povezanost znaka kroz rad masona sada mogu preći na unapređenje Masona sa stepena učenika na stepen pomoćnika i to predstavlja jako bitan stadijum u razvoju samog Masona. Mason je produbio svoje postojeće znanje i u tom trenutku postaje sposobniji da sagleda sebe, Kosmos i sam svet u kome se nalazi. Kao što je za Učenika trougao i sam broj tri bio od velikog značaja, susrećući ga svuda kroz svoje učenje, za Pomoćnika ima značaj i nosi dalju pouku, broj Pet. Njegovo povećanje nadnice se u ritualu odigrava kroz pet putovanja. Na prvom putovanju otkrivaju mu se čekić i dleto. Na drugom putovanju lenjir i šestar. Na trećem lenjir i poluga, na četvrtom libela, a na petom mistrija. Ova putovanja su praćena otkrićima koja bacaju novu svetlost na smisao ovih simbola. Prvo putovanje je obeleženo otkrićem pouke o pet čula, drugo je obeleženo arhitektonskim stilovima stubova graditeljstva, treće je otvoreno za slobodne veštine, a na četvrtom otkrivaju mu se filozofi, dok je na petom obeležje Rad. Ono što je bitno na ovim putovanjima, za Pomoćnika, je smisao tri alhemijaska metala, koji su srebro, bronza i gvožđe i na njima on dobija znanje o preprekama na putu. Pomoćnik tako biva na više razina duboko povezan sa Plamenom Zvezdom i mističnim slovom G.

Pomoćniku je pet godina, a svoju platu prima kod stuba zvanog "Jakin" (kao Učenik, bilo mi je tri godine i primao sam platu kod "Boaz-a"). Ova dva stuba su dve potpore Hrama i njihovim osvešćenjem u Masonu nastaje dublja ravnoteža i jači protok znanja i energije. On hoda u Loži sa pet koraka, a peti ugao učeničke kecelje se presavio u središte tako da duh masona obitava u srži elemenata. Nesumnjivo pet putovanja, pet kruženja, su put uspenja po elementima Drevnih, ali i pet nivoa koje vode do buđenja središnje moći u čoveku (Masonu). Putovanjem unapređenja pet kraka Plamene Zvezde je probuđeno, a njena budnost je u samoj tački. U središtu Plamene Zvezde je slovo G iz koje sam Veliki

Neimar upravlja Radom, a ono se tumači i kao Geometrija, Gnoza, Genij, Generacija, Grifon, God (engl. Bog), Grand, Gama i Gold (engl. zlato). To slovo je energija kojom Veliki Arhitekta pokreće, osnažuje i prosvetljuje Rad, omogućujući Masonu da znajući pet elemenata u sebi može sam da razvija Rad kroz svoju Istinsku Volju i Istinsku Prirodu.

Sve ovo gore navedeno, svi milenijumi unazad ne bi ništa značili da mi nismo dobri ljudi na dobrom glasu koji čuvamo i negujemo simbole kroz konstantan rad i trud. Profani život je jedan mali fragment pentagrama, neispunjen krug učmalosti svakodnevnice, jedan veliki kamen koji nije još načet. Međutim kada dođemo do spajanja u bratskom lancu, tada pentagram dobija pun krug i smisao plamene zvezde i univerzalnog G u sredini. Svako od nas u dubini duše nosi pentagram i Da Vinčijevog savršenog čoveka. Na meni je da pokušam da otključam fragment po fragment.

U zaključku, pentagram i masonerija kroz vezu naglašava trajnu moć simbola i mitologije. Pentagram je zaokupirao maštu ljudi širom sveta, a njegov uticaj se oseća i danas. Dok nastavljam da istražujem misterije univerzuma, možda ću u jednom trenutku otkriti da su simboli poput pentagrama više od običnih relikvija prošlosti – oni možda sadrže ključ za otključavanje tajni budućnosti.

Brat T.D.S. Nemanja